

**СТРАТЕГИЯ ЗА ИНОВАЦИИ И ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ НА МЕСТНО НИВО НА
СЪВЕТА НА ЕВРОПА
Приложение в България**

**ДОКЛАД
ОТНОСНО ПРОВЕЖДАНЕТО НА ВТОРА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ЕТИКЕТ ЗА ИНОВАЦИИ И ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ НА МЕСТНО НИВО**

Правителството на България одобри прилагането на Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво (Стратегията) на Съвета на Европа (СЕ) през 2007 г. Основната цел на Стратегията е да стимулира и мобилизира действия на национално и местно ниво за постоянно подобряване на местното управление в съответствие с 12 принципа за добро демократично управление и поставяне на гражданите в центъра на всички демократични институции и процеси. Прилагането на Стратегията се провежда в партньорство между Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ) и централната власт, в лицето на Министерство на регионалното развитие (МРР).

Като елемент от изпълнението на тази Стратегия, е предвидено да се присъжда Европейски Етикет за иновации и добро управление на местни власти (Етикета), доказали прилагането на 12-те принципа за добро управление на местно ниво. На национално ниво Етикетът се присъжда от акредитиран от СЕ орган (Платформа на заинтересованите страни). В тази връзка с Решение на Съвета по децентрализация на държавното управление бе създадена Комисията за присъждане на Етикета за иновации и добро управление на местно ниво (Комисията). Председател на Комисията е министърът на регионалното развитие, а нейни членове са представители на Омбудсмана, на общините и областите, на НСОРБ, неправителствено организации, медии и академичните среди. Секретариат на Комисията е Главна дирекция “Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство” (ГД СПРРАТУ) в МРР. В края на 2010 г. България, в лицето на Комисията, първа от държавите-членки на СЕ бе акредитирана да присъжда Етикета

През 2011 г. България стана и първата държава-членка на СЕ, която успешно проведе процедура по присъждане на Етикета. Наградени бяха 13 общини – Димитровград, Добрич, Долна баня, Карлово, Кирково, Кнежа, Лясковец, Перник, Свиленград, Свищов, Смолян, Столична, Търговище. Периодът на валидност на Етикета е 2 години. В тази връзка е предвидено процедури по присъждане на Етикета в България да се провеждат през две години. Поради изтичане на периода на валидност, през 2013 г. се проведе Втората процедура за присъждане на Етикета.

Целта на настоящия доклад е да се направи обстоен преглед и анализ на извършените дейности в рамките на Втората процедура по присъждане на Етикета в България.

I. НАПРАВЕНИ ПОУКИ ОТ ПЪРВАТА ПРОЦЕДУРА

На 27.05.2011 г. на официална церемония в Гранитната зала на Министерския съвет на 13 български общини беше връчен Европейския приз Етикет за иновации и добро управление на местно ниво. След приключването на Първата процедура, Националната комисия разгледа и прие доклад за провеждането на първата процедура по присъждане на Етикета. В него бе направен преглед на извършените дейности, анализ на допуснатите слабости и препоръки за усъвършенстване на следващите процедури. Докладът бе изпратен до Секретариата на Съвета за административна реформа, а впоследствие и на Европейската платформа на заинтересованите страни към СЕ.

В резултат от анализа на първата процедура се установи, че е необходимо усъвършенстване на процедурата предимно в следните направления: организация и ресурсно осигуряване на процедурата; утвърждаване на единен подход за оценяване кандидатурите на общините. В тази връзка беше необходимо, преди започване на Втората процедура, да се извършат промени по отношение срока на кандидатстване, прецизиране на документите за кандидатстване и изискванията за попълването им, провеждане на информационната кампания и уточняване на процедурата по оценяване на кандидатурите на общините.

Анализът на направените оценки на общините показва, че е необходимо да се установи единен подход при оценяването. В тази връзка бе възложено изготвянето на проект на Методика, която да бъде използвана от независимите експерти. Основната цел на Методиката бе да подпомогне експертите за формиране на единен подход за оценката на общината, като се постигне по-голяма обективност. Методиката регламентира включването на оценката на гражданите и общинските съветници при формиране на крайната оценка.

II. ПОДГОТОВКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ВТОРАТА ПРОЦЕДУРА

Подготовката за Втората процедура стартира в средата на 2012 г. На Шестото заседание, проведено на 02.10.2013 г., Комисията прие: промени в Правилата за работа по присъждане на Етикета (Правилата) и Правилника за дейността на Комисията (Правилника); редакционни промени в Еталона (Бенчмарка) за самооценка на общините и въпросника за общинските съветници, утвърден бе срок за кандидатстване, План-график за Втората процедура (Приложение № 1) и индикативна план-сметка. На Седмото заседание на Комисията, проведено на 15.01.2013 г., беше представен и одобрен проект на Методика за оценяване кандидатурите на общините.

- **Промени в Правилата за работа по присъждане на Етикета, Правилника за дейността на Комисията и документите за кандидатстване**

С оглед подобряване на бъдещите процедури, Комисията реши да приеме някои промени в Правилата и Правилника за дейността на Комисията. Те бяха свързани основно с процедурата по утвърждаване на независимите експерти и отмяна на изискването след изтичане срока на валидност, приза да се връща в общината. В тази връзка, на Седмото заседание на Комисията, бе решено на кристалния дванадесетостен да се гравира периодът на валидност на Етикета. С цел подобряване разбираемостта на текстовете, в Еталона и въпросника за анкетно проучване сред общинските съветници бяха извършени редакционни промени. Редакционни промени впоследствие бяха приети и по отношение въпросника за гражданите. Въведено беше ново изискване към общините да предоставят попълнен формуляр за добра практика. В тази връзка и с оглед улесняване на общините за подготовка на необходимия пакет от документи за кандидатстване, Секретариатът изготви формуляр за описание на добри иновативни практики. За да се улесни оценяването кандидатурите на общините, бе поставено изискване общините да систематизират доказателствения материал по принципи и индикатори.

- **Утвърждаване на Методика за оценка на общините, кандидатстващи за Етикета**

Анализът от Първата процедура показва, че е необходимо да се установи единен подход при оценяване кандидатурите на всички общини. В тази връзка Комисията възложи на Секретариата и НСОРБ да разработят проект на методика за оценка. На Седмото заседание на Комисията, проведено на 15.01.2013 г., проектът на Методика бе разгледан и одобрен от Комисията.

Основната цел на Методиката е да подпомогне независимите експерти при формиране на крайната оценка на общините, създавайки възможност за прилагане на единен подход и съответно, постигане на по-голяма обективност на оценките. Методиката е съобразена с препоръката на Платформата на заинтересованите страни към Съвета на Европа, а именно формирането на крайната оценка на общината-кандидатка да се извършва основно на база на самооценката на общината чрез бенчмарка и доказателствения материал, приложен в негова подкрепа. Изследванията сред гражданите и съветниците, изисквани като част от процеса на оценката за Етикета, се използват като полезен източник на информация и доказателства в подкрепа на самооценката на общината.

- **Информационна кампания**

Анализът от Първата процедура показва, че популярността на Стратегията и Етикета сред българските общини все още не е достатъчно голяма. Това оказва пряко влияние върху интереса на общините към участие в процедурата по присъждане на Етикета и съответно броя на кандидатстващи общини. Основната причина за слабата популярност на Стратегията и Етикета по време на Първата процедура бе краткият срок за провеждане на процедурата и недостатъчните финансови ресурси за провеждане на широка информационна кампания.

В тази връзка, при подготовката на Втората процедура се предприеха действия за преодоляване на тези слабости.

В съответствие с утвърдения план-график в периода 14 октомври 2012 г. – 15 януари 2013 г. бе проведена информационно-разяснителна кампания сред българските общини. В тази връзка, МРРБ, съвместно с НСОРБ, подготвиха и издадоха брошура за популяризиране на Стратегията и Европейския етикет - *”Прилагане на Европейския Етикет за иновации и добро управление в България – Наръчник за общините”*. Наръчникът съдържа добри практики от общините, наградени с Етикета през 2011 г., както и методически указания за общините, които имат интерес да кандидатстват във Втората процедура. Наръчникът бе издаден в тираж 1000 бр. и беше предоставен на представителите на общините по време на Осмата годишна среща на местните власти, организирана от НСОРБ и проведена в гр. Пловдив на 14-16 октомври 2012 г.) В рамките на това събитие министърът на регионалното развитие и благоустройството и председател на Комисията обяви официално и началото на Втората процедура.

В края на 2012 г. представители на Секретариата направиха презентации за популяризиране на втората процедура за присъждане на Етикета в Регионалните съвети за развитие от шесте района от ниво 2 (27 ноември – 5 декември 2012 г.). Презентацията за Стратегията и Етикета бе направена и в рамките на конференция, организирана от Регионалната асоциация на общините «Тракия» (29 септември 2012 г., к.к. «Слънчев бряг»).

Официално Втората процедура стартира на 15.01.2013 г., когато започна да тече срокът за кандидатстване на общините. В тази връзка след края на Седмото заседание на Комисията бе проведена пресконференция с участието на заместник-министъра на регионалното развитие и благоустройството и заместник-председател на Комисията и изпълнителния директор на НСОРБ. На нея представителите на медиите бяха информирани за старта на процедурата, срокът за кандидатстване, необходимите документи, които следва да се представят и начинът за оценяване на общините.

В рамките на информационната кампания, на сайтовете на Министерския съвет (Портала за децентрализация), МРРБ и на НСОРБ беше публикувана подробна информация

относно процедурата по кандидатстване на общините. Заедно с това, на всички 264 общини беше изпратено официално писмо-покана от председателя на Комисията за участие в процедурата за присъждане на Етикета.

III. ПРОВЕЖДАНЕ НА ВТОРАТА ПРОЦЕУРА

• Кандидатстване на общините

Решено бе срокът за кандидатстване на общините да бъде по-дълъг в сравнение с този през Първата процедура, за да се даде възможност на кандидатстващите общини да имат достатъчно време да подготвят своите документи. През Втората процедура се отчете по-голям интерес към Стратегията и Етикета, и съответно по-голям брой кандидатстващи общини в сравнение с Първата процедура.

В определения тримесечен срок (15 януари – 15 април 2013 г.) в Секретариата на Комисията документи за кандидатстване подадоха общо 18 общини (Бяла Слатина, Вълчи дол, Димитровград, Добрич, Долна баня, Кирково, Кнежа, Мездра, Перник, Пловдив, Поморие, Русе, Свищов, Смолян Смядово, Столична, Троян и Търговище).

В Десет от тези общини са носители на приза от Първата процедура (Димитровград, Добрич, Долна баня, Кирково, Кнежа, Перник, Свищов, Смолян, Столична, Търговище). Останалите три общини, наградени с приза през 2011 г. – Карлово, Лясковец и Свиленград не подадоха заявления. Това означава, че Етикетът за тях следва да се счита за валиден само за периода 2011-2013 г. С приетите промени от Седмото заседание, обаче, от тези общини няма да се изисква те да върнат кристалния приз, който остава за съответната община.

Новите общини-кандидатки бяха **8**: Бяла Слатина, Вълчи дол, Мездра, Пловдив, Поморие, Русе, Смядово и Троян.

Интерес към процедурата за присъждане на Етикета проявиха и няколко други общини, но впоследствие не бяха получени заявления за кандидатстване от тях (Банско, Бургас, Лом, Перушица, Хайредин, Чипровци, Тутракан, Полски Тръмбеш, Карлово, Лясковец). В сравнение с Първата процедура се отчита по-голям интерес към Стратегията и Етикета и повече кандидатстващи общини.

Кандидатурите на общините бяха прегледани от представители на Секретариата за наличността на изискваните документи. Съгласно чл. 10 от Правилата за работа по присъждане на Етикета, Секретариатът уведоми общините, които имаха липсващи документи, да ги предоставят своевременно. В определения 5-дневен срок, документите бяха предоставени и комплектовани.

Секретариатът, съвместно с НСОРБ информира подробно общините за процедурата по кандидатстването, като предложи съответните консултации. На електронната страница на МРР бе публикуван и списък с често задавани въпроси от общините и техните отговори.

Набиране и утвърждаване на независими експерти

На електронната страница на МРРБ бе публикувана покана за набиране на кандидати за независими експерти, които да участват в оценяването на общините във Втората процедура. Сроктът за приемане на документи беше 16.04.2013 г. до 29.04.2013 г.

В рамките на обявения срок за кандидатстване в Секретариата на Комисията, постъпиха заявления на общо 28 кандидати за независими експерти. От подадените заявления 19 бяха на експерти, участвали в оценяването на общините по време на Първата процедура през 2011 г. и 9 на нови кандидати. Съгласно чл. 12, ал. 8 от Правилата за работа по присъждане на Етикета: „Експерти, които вече са участвали поне в една процедура и са доказали професионалните си качества, може да кандидатстват отново, без да подават документи, доказващи наличието на условията по ал. 2 и без да се провежда събеседване с тях”.

Впоследствие, един от подалите заявления експерт, участвал в Първата процедура, поради лични ангажименти, не взе участие в предвижданото обучение и оценяването.

С останалите 9 кандидати въз основа на подадените от тях заявления и автобиографии, бяха насрочени дати за събеседване. Подборът на кандидатите чрез събеседване се проведе на 9-ти, 10-ти и 16 май в сградата на МРРБ от комисия от представители на Секретариата и НСОРБ. На обявените дати за събеседване се явиха 7 от кандидати за независими експерти. Двама от кандидатите не се явиха на събеседване и заявиха своя отказ за участие в процедурата, поради възникнали други ангажименти.

След като се запозна с автобиографиите на кандидатите и въз основа на проведеното събеседване, комисията за подбор прецени, че 5 от явилите се на събеседване кандидати отговарят на условията по чл. 12, ал. 2 от Правилата и имат необходимите качества да оценяват кандидатурите на общините, подали заявление за включване във Втората процедура. Комисията за подбор прецени, че останалите двама кандидати за независими експерти не отговарят в достатъчна степен на условията по чл. 12, ал. 2 от Правилата.

Критериите за подбор на независимите кандидати, с които Секретариатът се съобрази, са свързани както с изискванията на СЕ, заложи в Стратегията, така и с Правилата за работа по присъждане на Етикета, а именно:

- Да познават Стратегията;
- Експертите да притежават доказан научен или практически опит в областта на местното самоуправление;

- Независимите експерти не трябва да са обвързани с местните власти, които оценяват, което би могло да повлияе на способността им да изпълняват задълженията си обективно.

- Независимите експерти не трябва да са председател, член на Комисията или на нейния Секретариат.

В съответствие с чл. 12, ал. 4 от Правилата, всички одобрени кандидати представиха в Секретариата Декларация за необвързаност, която послужи при разпределянето на експертите за оценяване на общините.

Във връзка с гореизложеното, Секретариатът и НСОРБ предложиха на Комисията да утвърди **23** независими експерти, отговарящи на определените критерии. На Осмото си заседание, проведено на 31.05.2013 г., Комисията взе решение за утвърждаване на групата от независими експерти, които да оценят кандидатурите на общините във Втората процедура.

- **Разпределение на независимите експерти за оценка на кандидатурите на общините**

На проведеното на 31.05.2013 г. Осмо заседание, Комисията разпредели на случаен принцип утвърдените на същото заседание експерти. За оценяването на всяка община бяха изтеглени по двама независими експерти - титуляри, както и списък с резервни експерти, които да оценяват в случай на невъзможност или отказ на титулярите.

Тъй като утвърдените експерти бяха 23, а броят на кандидатстващите общини - 18, част от експертите оценяваха кандидатурите на 2 общини.

- **Обучение на независимите експерти**

Съгласно изискванията на чл. 13, ал. 3, т. 1 от Правилата за работа по присъждане на Етикета и във връзка с въвеждането на новата Методика, утвърдените експерти преминаха обучение, проведено на 27.06.2013 г. в сградата на Министерство на регионалното развитие. Темите на обучението бяха свързани с разясняване на елементите на оценяване, Методиката за оценяване, утвърдена с решение на Комисията от 15.01.2013 г., както и практически казуси за нейното прилагане. Обучението се организира от Секретариата на Комисията, като програмата бе предварително съгласувана с НСОРБ. Основно внимание беше обърнато на механизма за оценяване на общините от независимите експерти. Задълбочено се дискутираха въпроси за оценяването и какви документи ще се разглеждат.

С цел улесняване работата на експертите, Секретариатът подготви и предостави модел на доклад, както и структура на резюме на доклада, които независимите експерти да използват при изготвяне на оценката на общините.

- **Провеждане на социологическо проучване сред гражданите на общините-кандидатки.**

Като елемент от оценяване кандидатурите на общините, бе необходимо да се проведе анкетно проучване сред гражданите на общините-кандидатки по въпросник, зададен от СЕ.

В изпълнение на т. 10 от утвърдения План-график за провеждане на Втората процедура, Секретариатът на Комисията възложи обществена поръчка за извършване на анкетното проучване сред гражданите на общините, подали заявление за участие във Втората процедура по присъждане на Етикета. За Изпълнител на поръчката бе избрана Фондация „Институт за пряка демокрация“. Поръчката беше изпълнена съгласно заложените в План-графика и договора срокове.

Анкетното проучване бе проведено в 18-те общини, подали заявление за участие във Втората процедура за присъждане на Етикета. В проучването бе използван въпросникът за гражданите, предоставен от СЕ и одобрен от Комисията.

Аналитичният доклад и резултатите от проучването по общини бе предоставен на всички членове на Комисията на 06.08.2013 г. На деветото заседание на Комисията, проведено на 11.09.2013 г. представител на екипа, провел проучването, представи накратко резултатите, основните изводи и препоръки от проучването. След приключване на дейността по оценяване, докладът бе изпратен на всички кандидатствали общини и бе публикуван на електронните страници на МРР, НСОРБ и Портала за децентрализация.

- **Оценяване кандидатурите на общините**

Оценяването кандидатурите на общините се извърши в утвърдения от Комисията период (15 юли – 15 август), съгласно предварително изготвен от Секретариата график и при спазване условието независимите експерти, оценяващи една и съща община, да не се засичат в един и същи ден. Експертите работиха в сградата на МРР, където бяха създадени условия за нормално протичане на експертната им работа. Независимите експерти изготвиха докладите си в съответствие с предварително изготвената от Секретариата примерна структура. Експертите предоставиха и резюмета на своите доклади.

Двама от експертите, които следваше да оценят кандидатурите на две общини, с писмено заявление до Секретариата се отказаха от оценяването на втората община, единият поради здравословни, а другият - по служебни причини. Съгласно Решение на Комисията, оценяването на кандидатурите на общините бе възложено на първия и съответно втория от списъка с резервни независими експерти.

След като приключи работата си по оценяване на общините, всеки експерт, съгласно чл. 12, ал. 2 от Правилата за работа по присъждане на Етикета, изготви доклад и оценка за

съответната община, със съответните мотиви и аргументи за своята оценка. Всички 36 доклада и резюмета подписани, на хартиен и електронен носител, бяха предадени в Секретариата. Всички доклади и резюмета на експертите са изпратени до членовете на Комисията на 27.08.2013 г. След направен преглед на оценките и препоръките на експертите се установи, че на 14 от общините (Бяла Слатина, Димитровград, Добрич, Долна баня, Кирково, Кнежа, Перник, Поморие, Русе, Свищов, Смолян, Смядово, Столична и Троян) оценките и от двамата експерти са над 3; на две от общините оценките и на двамата независими експерти са под 3 (Пловдив и Вълчи дол), а две общини са получили разнопосочни оценки (Търговище и Мездра).

- **Решение за присъждане на Етикета или отказ**

На своето Девето заседание, проведено на 11.09.2013 г., Комисията обсъди докладите и оценките на всички кандидатствали общини. На заседанието присъстваха независимите експерти, които имаха възможност да представят своите аргументи и мотиви за дадените от тях оценки. Комисията взе решение да присъди Етикета на 14-те общини с оценка над 3, да не присъди Етикета на Пловдив и Вълчи дол (получили оценка под 3), както и да възложи повторна оценка на документите на общините Търговище и Мездра.

В тази връзка Комисията определи на случаен принцип други двама независими експерти, които да извършат повторната оценка на горепосочените общини. Препоръките и на двете двойки независими експерти, извършили повторната оценка, бяха да се присъди Етикета на оценяваните общини. След предаване на докладите на тези експерти в Секретариата, на 01.10.2013 г. се проведе Десето заседание, на което Комисията взе решение да присъди Етикета на общините Търговище и Мездра.

В рамките на определения в Правилата 5-дневен срок, Секретариатът изпрати уведомителни писма до кандидатствалите общини за решението на Комисията за присъждане или отказ на Етикета. До Секретариата на Комисията не постъпиха искания за обжалване на взетите решения.

- **Церемония по награждаване**

В съответствие с препоръките на СЕ, награждаването с Етикета да се провежда на големи форуми на местните власти, официалната церемония по връчване на Етикета на отличените във Втората процедура общини се проведе в рамките на Деветата годишна среща на българските местни власти. Събитието се организира от НСОРБ и се състоя на 14.10.2013 г., в к.к. «Албена». Призовете бяха връчени от председателя на Комисията - министърът на регионалното развитие и председателя на Управителния съвет на НСОРБ.

На церемонията присъстваха представители на НСОРБ, Секретариата, кметовете на наградените общини, членове на Комисията, представители на медии. От страна на СЕ участва г-жа Алина Татаренко – експерт в Центъра за експертиза на реформата в местното самоуправление, департамент «Демокрация, институционално изграждане и управление» към дирекция „Демократични институции”.

С финансовата подкрепа на СЕ, кристалните дванадесетостени бяха поръчани, изработени, гравирани на български език и доставени на Секретариата на Комисията.

IV. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

Международно участие

България е първата държава-членка, акредитирана от СЕ да присъжда приза и първата, която успешно проведе цялата процедура в изпълнение на Стратегията. В тази връзка, страната ни продължи да получава покани да споделя опита си в рамките на международни мероприятия. След приключване на Първата процедура български представители участваха в следните мероприятия, на които бе представен опита на страната ни в прилагане на Стратегията и провеждане на процедура по присъждане на Етикета:

- **Норвегия** (септември 2012 г., гр. Осло) – работна среща с представител на Норвежката асоциация на местните власти и представители на Министерството на регионалното развитие и местно самоуправление на Норвегия.

- **Франция** (17-18 юни 2013 г., гр. Страсбург) - семинар за добро демократично управление на местно ниво. Семинарът бе организиран от Европейския комитет по местна и регионална демокрация на СЕ. От българска страна представител на община Добрич – една от общините, наградена с Етикета през 2011 г. направи презентация на прилагане на Стратегията и кандидатстване за Етикета.

V. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

С цел цялостен анализ на извършените дейности по Втората процедура, на 20-22.11.2013 г. в гр. Троян се проведе семинар с участието на представители на Комисията, Секретариата, НСОРБ, независими експерти и представители на кандидатствалите общини. На този семинар бяха обсъдени резултатите от процедурата, извършените дейности, възможни мерки за подобриенето ѝ, както и системата за партньорски посещения в наградените общини.

След края на Втората процедура беше изготвен преглед и анализ на подадените от общините добри практики. Кратко описание на избрани добри практики се съдържат в приложение № 3 към настоящия доклад. Съгласно Приложение IV към Стратегията за

инновации и добро управление на местно ниво, всяка година организацията, отговорна за прилагане на Етикета (т.е. Комисията) следва да публикува информация относно най-добрите практики. В тази връзка е необходимо добрите практики от Втората процедура да бъдат публикувани на електронните страници на МРР, НСОРБ и Портала за децентрализация.

В края на 2014 г. изтича четиригодишният период, за който е акредитирана Комисията. В тази връзка през 2014 г. следва да се предприемат действия по подновяване на акредитацията за следващия период. Необходимо е да се направи цялостен анализ на приложението на Стратегията в България и при необходимост да се подготвят изменения и редакционни промени в пакета с документи за акредитацията (Правила и Правилник, Еталона, въпросниците за гражданите и общински съветници), да се изготви и приеме актуализиран/нов Националният план за действие в изпълнение на Стратегията, както и да се утвърди система за партньорски посещения в общините.

VI. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Основните изводи от проведената Втора процедура и препоръки към следващи процедури могат да се обособят по следните основни направления:

• Информационна кампания

Основните изводи по отношение на информационните кампании от проведените 2 процедури са следните:

- недостатъчните финансови ресурси ограничават ефективността на кампанията;
- интересът на медиите към Стратегията и Етикета като цяло е слаб.

В тази връзка препоръката за провеждане на следващи процедури е да се подобрят горепосочени действия, както и да обмислят и използват и други варианти, които не изискват голям финансов ресурс и които биха били ефективни при директно информиране на представителите на общините. Възможен подход е да се изпраща информация до регионалните асоциации на общини, областните информационни центрове и неправителствени организации в областта на местното самоуправление, професионални организации на представители на органите на местно самоуправление (например, националната асоциация на секретарите на общини в Република България и националната асоциация на председателите на общинските съвети в Република България), които да информират общините директно или чрез своите интернет сайтове, бюлетини и публикации.

• Усъвършенстване на документите и процедурите за кандидатстване на общините

Преди подаване на документи за следващата акредитация на Комисията е възможно да се обсъди проект за усъвършенстване на Еталона за самооценка. Много от независимите

експерти изразиха мнение, че по някои от принципите има твърде много индикатори, някои от които имат един и същ смисъл. В тази връзка следва да се прецени дали е подходящо част от индикаторите да се обединят, а други да се преформулират, като се запази същия смисъл.

По отношение на добрите практики би следвало да се постави определени критерии за иновативност и насоки за общините (например, общини, които кандидатстват за Етикета повторно да не представят същата практика, която са описали в предходната процедура; практиките да са устойчиви; да не са свързани с изпълнение на нормативно заложен на общините дейности; да могат да бъдат разпространени сред други общини и т.н.).

Подходящо би било да се изготвят по-детайлни методически указания за общините, в които подробно да се опишат всички необходими стъпки и в които да се съдържат примерни/препоръчителни документи като доказателствен материал по всеки принцип и индикатор. На етапа на кандидатстване е целесъобразно да се организира обучение, консултации или информационни дни, в рамките на които да се окаже методическа помощ на представителите на общините, които проявяват интерес към кандидатстване за Етикета. Опитът от двете процедури показва, че общините, които са кандидатствали и получили Етикета, кандидатстват отново. Въпреки, че те имат опит в попълването и комплектоването на документите за кандидатстване, някои от тях все още изпитват необходимост от консултации и напътствия. За новите общини, които кандидатстват необходимостта от оказване на методическа помощ и консултации е безспорна.

По отношение на анкетното проучване сред общинските съветници основаната препоръка е при следващи процедури да се постави изискване за анкетиране на минимум 50 % + 1 от всички общински съветници. Това е предпоставка да се постигне по-голяма представителност и обективност на крайната средна оценка от проучването сред общинските съветници. Подходящо би било и да се изготви примерен модел на доклад от председателя на общинския съвет, който да улесни общините при кандидатстването.

По отношение на анкетното проучване сред гражданите основната препоръка, която бе отправена и от експертите-социолози, изготвили анализа на резултатите от Втората процедура, е да се редактират и/или преформулират някои от въпросите от въпросника за гражданите с цел по-добра яснота и разбираемост на техния смисъл.

- **Оценяване**

Оценките на кандидатстващите общини са представени в Приложение № 2. От получените оценки могат да се направят следните изводи и констатации:

- в общия случай общините си поставят по-високи оценки (надценяват се) в сравнение с оценките на гражданите и оценките на независимите експерти. Единични са случаите, в които

независимите експерти поставят по-висока оценка от тази в Еталона (Бенчмарка) - община Поморие и община Мездра;

- оценките на гражданите са по-критични. Само една от кандидатствалите общини е получила обща оценка над 3 от проучването сред гражданите;
- няма съществени разминавания между оценките на двамата независими експерти, оценявали една община;
- оценката на гражданите и независимите експерти подреждат общините по идентичен начин;
- оценките от анкетното проучване сред общинските съветници се доближават най-много до крайните оценки, дадени от независимите експерти, т.е. може да се приеме, че те са най-реалистични.

Различните общини предоставят различни документи като доказателствен материал, което създава затруднение за независимите експерти да постигнат единен подход при оценяването. Следва да се обмисли идеята за изготвяне на подробни методически указания за кандидатстващите общини, в които да се посочат примерни / препоръчителни документи доказващи прилагането на съответния принцип/индикатор. Някои от независимите експерти изразиха мнение, че настоящата методика за оценка следва да се промени/усъвършенства, за да постигне желаните ефект – по-голяма обективност на оценката.

Комисията следва да обсъди и вариант, при който оценките на гражданите и общинските съветници да имат по-голяма роля при формиране на крайната оценка. Една от възможностите е да се определи минимална оценка на удовлетвореност на гражданите, под която да не се присъжда Етикета (например 2,00 за половината принципи или обща оценка повече от 2,00). Друго предложение по отношение оценката на общинските съветници е да се въведе изискване за минимален брой анкетирани съветници – 50 % + 1 от всички общински съветници.

Въпросът за постигане обективност на оценката е основен. В тази връзка е необходимо да се обсъди дали не е подходящо да се промени подхода на оценяване. Към момента големият брой независими експерти, както и големият обем документи, които общините представят като доказателствен материал, крие риск от различни подходи при определяне на оценката. Възможен вариант е, да се промени цялостно подхода на оценяване, в случай че Комисията утвърди екип от експерти в различни сфери (5-7 човека), които да оценяват всички кандидатстващи общини. В този екип всеки експерт може да бъде водещ при оценяването на няколко принципа. Възможният състав на експертния екип е следният: юрист, икономист/финансист, социолог/политолог, журналист/специалист по връзки с обществеността. Основният аргумент в подкрепа на този подход е свързан с целта да се

избегне проблемът с различаващите се в критерии на различните независимите експерти. Не е възможно един независим експерт да е подготвен в еднаква степен по различните оценявани сфери на управление – гражданско участие, финансово управление, иновации и т.н. Освен това, експерт, който оценява 1 или 2 общини не би имал база за сравнение по отношение степента на прилагане на принципите в останалите кандидатстващи общини.

В случай, че се избере този вариант, настоящата методиката за оценка може да отпадне. Предложените по-горе промени впоследствие следва да залегнат и в Правилника и Правилата и съответно да се утвърдят от Европейската платформа на заинтересованите страни при кандидатстване за подновяване акредитацията на Комисията.

- **Партньорски посещения в общините, наградени с Етикет**

В съответствие с принципите за добро управление е необходимо да се обсъди модел за извършване на посещения на общините, наградени с Етикета. Целта е да се създаде механизъм за практическо наблюдение на прилагането на 12-те принципа, да се отчете степента на подобрене по онези от тях, които са идентифицирани като по-слабо прилагани, както и идентифициране на добри практики, които могат да бъдат разпространени и в другите общини. По този начин ще се проследи и как се изпълняват препоръките, направени от независимите експерти при изготвяне на оценката на общината.

Целта на тези посещения не е да се осъществява контрол или санкции на общините. Ролята им ще бъде предимно експертно подпомагане на общините при изпълнение на Стратегията и обмен на опит и добри практики.

- **Създаване на устойчив механизъм за обмен на добри практики между общините**

Такъв механизъм (платформа или мрежа) следва да осигури ефективен обмен на опит, знания и конкретни практики по прилагане на принципите между общините. Част от възможните бъдещи мерки са: създаване на база данни с добри практики, контакти и координати на отговорните лица, която да е публична, например да е достъпна на Портала за децентрализация; организиране на периодични форуми и семинари с участието на представители на общините, независими експерти, Секретариата, НСОРБ, членове на Комисията; организиране на посещения в общините.

- **Изготвяне и приемане на актуализиран Национален план за действие в изпълнение на Стратегията**

Националният план за действие в изпълнение на Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво е основно изискване, залегнало в самата Стратегия. Поради изтичане на периода на действие, за който бе подготвен първият Национален план и във връзка с подновяване акредитацията на Комисията, е необходимо да се изготви и приеме актуализиран/нов Национален план. Той следва да се изготви съвместно с НСОРБ и да е в съответствие с направените в този доклад препоръки и опита от двете проведени процедури.

Като част от мерките по прилагане на Стратегията е подходящо да се заложи изготвяне на местни планове за прилагане на Стратегията, които да съдържат конкретни мерки за подобрене прилагането на принципите, съгласно препоръките на независимите експерти в оценителните доклади, както и мерки за популяризиране на Стратегията сред гражданите в съответните общини. По този начин изпълнението на местните планове ще бъде обект на разглеждане при следващо кандидатстване на общината за Етикета и/или при партньорски посещения. В резултат на това Комисията ще придобива по-детайлна информация за прилагането на принципите в общините и въз основа на анализа ѝ да изготвя предложения за политики и мерки на национално ниво в подкрепа на изпълнение на Стратегията.

- **Финансиране**

Осигуряване на достатъчни финансови ресурси за изпълнение на процедурата. Основният финансов ресурс за изпълнение на дейностите по Втората процедура за 2013 г. бяха планирани по Националната програма за участие на Република България в междууправителствените дейности на СЕ през 2012-2013 г. Тези средства, обаче **не бяха преведени по бюджета на МРР през 2013 г.**, което сериозно затрудни качествено и пълно изпълнение на предвидените дейности, предвид ограничените бюджетни средства.

Средствата за провеждане на анкетно проучване сред гражданите бяха планирани и осигурени от бюджета на МРР. Въпреки професионално проведеното проучване, тези средства не бяха достатъчни да се осигури необходимата представителност на извадката за всички кандидатствали общини. Като проблем може да се отбележи фактът, че не е възможно да се предвиди броя и големината на общините, които ще кандидатстват, за да се планира предварително адекватна сума в бюджета на МРР. Някои от членовете на Комисията обърнаха внимание на недостатъчния брой анкетирувани лица, причината за което е ограничен финансов ресурс.

Друг проблем е, че дългият период за кандидатстване на общините (след който става ясен броя на общините, в които ще се провежда анкетно проучване), последван от дългите

срокове за провеждане на обществена поръка за анкетното проучване сред гражданите, съкращава значително времето за изпълнение на останалите дейности по процедурата.

Поради липсата на осигурени достатъчно финансови средства по бюджета на МРР, разходите за кристалните призове бяха поети от СЕ.

Препоръката към следващи процедури е да се отпусне по-голям размер бюджетни средства, както потърсят и други източници на финансиране – например от бъдещата оперативна програма „Добро управление”.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

България първа в СЕ постави началото на прилагането на Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво. Страната ни направи първите стъпки по практическото изпълнение на тази Европейска инициатива и следва да продължи да отстоява и доразвива тази позиция в бъдеще. След провеждане на две процедури за присъждане на Европейския етикет, наред с допуснатите слабости и констатираните проблеми, страната ни придоби значителен опит.

Амбицията на Комисията е да утвърди Етикетът като престижна награда и обективно признание за местните власти, но и като ангажимент пред гражданите да спазват 12-те принципа за добро демократично управление в ежедневната си работа. Присъждането на Етикет на дадена община да бъде прието като гаранция за добро управление, качествени услуги и демократичност в управлението на местно ниво. Изпълнението на тези цели е свързано с подобряване организацията за провеждане на процедурите и цялостното прилагане на Стратегията и стимулиране на съвместни усилия на национално и местно ниво.

Приложения:

1. План-график за Втората процедура
2. Сравнителна таблица на оценките на общините, кандидатствали във Втората процедура
3. Добри практики от наградените с Етикета общини

Приложение № 2: Сравнителна таблица на оценките на общините, кандидатствали във Втората процедура

ОБЩИНА	Самооценка на общината (Бенчмарк)	Оценка на общинските съветници	Оценка на гражданите	Оценка на Независим експерт 1	Оценка на Независим експерт 2
1. Смолян	3,50	3,00	2,3	3,22	3,22
2. Свищов	3,51	3,24	2,6	3,47	3,02
3. Добрич	3,64	3,17	1,87	3,20	3,45
4. Търговище	3,25	3,3	2,23	3,12	3,18
5. Перник	3,55	2,43	2,3	3,05	3,03
6. Кирково	3,12	3,15	2,15	3,06	3,03
7. Кнежа	3,7	3,56	2,58	3,49	3,51
8. Столична	3,99	3,07	2,11	3,19	3,31
9. Долна баня	3,86	3,53	3,25	3,25	3,52
10. Димитровград	3,55	3,08	2,2	3,05	3,02
11. Русе	3,89	3,14	2	3,11	3,11
12. Троян	3,22	2,99	2,4	3,19	3,16
13. Мездра	3,16	3,29	2,48	3,07	3,11
14. Пловдив	3,65	3,16	1,97	2,92	2,92
15. Смядово	3,08	3,75	2,22	3,02	3,02
16. Вълчи дол	2,99	3,07	2,25	2,87	2,87
17. Поморие	3,21	3,49	2,88	3,52	3,21
18. Бяла Слатина	3,13	3,06	2,42	3,00	3,07

Приложение № 3. Добри практики от наградените общини

1. Община Добрич

Повишаване капацитета на местните власти за управление на биоразградимите отпадъци и намаляване на въглеродния отпечатък с период на прилагане 2012-2013 г. Отнася се към Принцип 3: „Ефективност и ефикасност“; Принцип 8: „Иновации и отвореност към промени“ и Принцип 9: „Устойчивост и дългосрочна ориентация“ Община Добрич е избрана за пилотна община от Програмата за малки проекти на Глобалния екологичен фонд в партньорство с Асоциацията на еколозите на общините в България и Лесотехническият университет да приложи компостиране на биологичните отпадъци. За седем месеца от 800 кв.м. е произведен 570 кв.м готов за употреба компост. Намален е въглеродния отпечатък (общината е първата в страната, която е измерила своя въглероден отпечатък). На националната конференция на тема «Оползотворяване на биоотпадъци и намаляване на въглеродния отпечатък» с участието на повече 130 еколози от цялата страна, община Добрич е споделила своя опит. Там са разгледани различните аспекти на третирането на биоотпадъците, включително и използването им за производство на енергия. Издадени са 2 брошури за популяризиране на новата за България технология, проведени са осем обучения на еколози от шестте района на страната. Практиката е подробно описана и е безспорно иновативна, тъй като:

- до настоящия момент нито една друга българска община не е въвела система за оползотворяване на биоотпадъците чрез компостиране;
- компостирането е елемент от комплексното управление на отпадъците, което с последните промени в европейското законодателство се тълкува като рециклиране на органичната част от отпадъците;
- с минимални финансови средства и човешки ресурс и с добра организация за разделно събиране на отпадъци всяка община може да произведе ценен продукт «компост», който да използва като почвен подобрител, който едновременно удължава живота на съответното регионално или общинско депо, и спестява средства от общинския бюджет (за компостирането не се дължат отчисления по реда на Закона за управление на отпадъците).

2. Община Мездра

Летни младежки бригади под мотото «Студентите работят за благоустрояването на община Мездра». Отнася се към Принцип 9: „Устойчивост и дългосрочна ориентация”. Практиката се прилага от община Мездра от 2001 г. до 2013 г., ежегодно без прекъсване досега. Всяко лято студенти и ученици над 16 години, наети чрез граждански или трудови договори, работят за благоустрояването на общината, като извършват следните дейности:

асфалтиране на улици, подмяна на тротоарни настилки, почистване на банкети и шахти, оформяне на зелени площи, реконструкция на градския стадион и други. Общо 1243 студенти и ученици са работили в рамките на последните дванадесет години. Освен извършената работа в общината има традиция младежите да бъдат ангажирани и в други дейности: срещи с общинското ръководство, кръгли маси по актуални проблеми за развитието на общината, дискотеки, турнири по стрийтбол. Организирането на бригадите служи за постигане на няколко цели: извършване благоустройствени дейности; развиване на чувство за принадлежност и трудови навици у студентите и учениците; създаване на контакти и обсъждане на проблеми между общинското ръководство и администрация и младите хора. Практиката беше представена на семинара в града Троян. Въпреки сравнително дългия период на прилагане, смятам че тя все пак е иновативна в контекста на прилагане на подобни инициативи от останалите общини. Фактът, че общината всяка година усъвършенства процеса по наемане на младите хора през лятото, говори, че бригадите са се превърнали в естествена част от ежегодна общинска дейност, като се отчитат ползите за всички заинтересовани страни.

3. Община Поморие

Е-мрежа за административно обслужване и финансов контрол. Отнася се за Принцип 8:

„Иновации и отвореност към промени”

Описаната практика представлява няколко нововъведения в административното обслужване в подкрепа на търсените от общината нови и ефикасни решения на проблемите чрез модерни методи за предоставяне на административни услуги. Такива са: електронен документооборот чрез Деловодна система Archimed Eprocess; внедрената през месец ноември 2012 г. система за управление на качеството в съответствие в изискване на сертификат ISO 9001:2008; работещ софтуерен продукт «ИМЕОН» -модул «Местни данъци и такси»; внедрен програмен продукт „Прок център” който осигурява законосъобразното разходване на средствата и включва: прилагане на принципа на четири очи при всички важни документи и решения, касаещи поемането на задължения, предварителна проверка на законосъобразността на всеки разход преди поемане на задължение. Последният софтуерен продукт беше представен и демонстриран в рамките на семинара за обмен на добри практики в град Троян от заместник-кмета на община Поморие – г-н Янчо Илиев. Беше отчетено, че компютъризирането на кметствата по населени места в комбинация с внедряването на продукта „Прок-център” са допринесли за значително повишаване синхронизацията между структурните звена на общината. Точно такъв софтуерен продукт, обхващащ цялата кореспонденция и

административна дейност във всички нейни структури, съществува в още само няколко общини в страната.

4. Община Русе

Изграждане на електронна система за мониторинг и контрол на потреблението на енергия и ресурси в общински сгради. *Отнася се към Принцип 3:*

„Ефективност и ефикасност”

Проектът ВЕСА включва система за контрол и мониторинг на 120 домакинства, разположени в 2 жилищни сгради в град Русе. Проектът се изпълнява в рамките на 3 години в 7 европейски държави. Финансирането за община Русе е в размер на 78 300 лв. Изградена е електронна информационна система за мониторинг и контрол на потреблението на енергия и ресурси (електрическа енергия и студена вода) и интернет портал за получаване на справки за консумацията на вода и ел. енергия и получаване на съвети за пестене на ресурси. Община Русе е сред първите представители на местните власти в страната, които стартират прилагане на иновативни подходи за управление на консумацията на енергия и ресурси в своите имоти. По тази причина практиката е своеобразна иновация на национално ниво и е полага основите за последваща реализация на системи за енергиен мениджмънт в жилищни сгради.

Считам, че това е иновативна практика с малък обхват засега, но голям потенциал, тъй като е първа стъпка за последваща реализация на системи за енергиен мениджмънт. В настоящия момент общините не прилагат иновативни и модерни подходи за управлението на разходите си на енергия. Практиката е подробно и убедително описана, беше представена и на семинара за обмен на добри практики в Троян.

5. Община Свищов

Дневен център за деца с увреждания, съществува от 2008 досега. *Отнася се към Принцип 8: „Иновации и отвореност към промени” и Принцип 11: „Човешки права, културно разнообразие и социално единство”.*

През 2008 г. община Свищов изгражда Дневния център за деца с увреждания Освен инвестиции в изграждане на сградния фонд, материална база, оборудване и обзавеждане, с цел повишаване на професионалната компетентност в сферата, общината наема екип от варненската фондация „Карин дом” като обучител и ментор на екипа в Дневния център. Екипът от специалисти е обучен и професионално прилага: Монтесори терапия, алтернативни методи за обучение на деца с диагнози от аутистичния спектър, деца със Синдром на Даун, Детска церебрална парализа и други.

За първи път на територията на община Свищов се прилага семейно ориентиран подход на работа. Променена е ролята и на специалистите и на родителите като партньори в един и същ екип. Води се целенасочена дейност за промяна на обществените нагласи; привличане на управленски и ръководни екипи за подобряване качеството на живот на децата.

6. Столична община

„Здравно–социален център за общностно развитие“, квартал „Факултета“, град София, създаден 2003 г. *Отнася се към Принцип 11: „Човешки права, културно разнообразие и социално единство“.*

Центърът е създаден по проект на Фондация „Здраве и социално развитие“ със съдействието на Национален съвет по етнически и демографски въпроси. Основната му цел е да се прекъсне порочния кръг на бедността и социалното изключване на ромската общност чрез интегрирани социални услуги, базирани в общността. Центърът предлага различни съвременни програми, апробирани в продължение на 10 г:

- Подкрепа на семействата за по-добро отглеждане и развитие на децата, превенция на институционализацията и отпадането от училище;
- Програма за родители на деца от до 3 г. и бременни;
- Програма за здравословно отглеждане на деца от 4 до 6 г. и техните родители;
- Програма за повишаване на училищната готовност;
- Подкрепа за заетостта – ежедневно актуализирана информация за свободни работни места;
- Промоция на здраве и семейно планиране, насочена към млади хора;
- Превенция на инфекциозни болести: СПИН, туберкулоза, хепатит и други;
- Подготовка младежки лидери за обучение на връстници за превенция на СПИН;
- Превенция на насилието и наркоманиите, обучение на младежи в социални умения за лично развитие и намаляване на рисковото поведение;
- Равенство на половете.

В Здравно – социалния център се помещава и пункт за детска преходна храна на общинското здравно заведение „Комплекс по детско хранене“, което предлага храна за деца от 10 месеца до 3 години.

Преки участници – международни и национални организации, както и социално – отговорни бизнес предприятия. Постигнати резултати – предоставянето на ниско прагови услуги, като основен принцип, дава възможност на почти всички млади хора от Ромска общност да се възползват от необходимите здравни грижи. Предоставените в Центъра услуги от Фондацията са създадени в самия район, което дава възможност на всички живущи да ги ползват поради

близостта и ползването им без транспорт, това ги прави изключително достъпни и високо търсени. Центърът създава удобна атмосфера за своите клиенти чрез участие в обучение. Практиката е добре мотивирана и е подходящ пример за новаторски подход в работата с ромски общности. Елементите на иновативност са: създаване на базирана в общността инфраструктура; добре обучен екип за работа с малцинства, предоставяне на допълнителни услуги в общността (например: комплекс по детско хранене).

7. Община Троян

Засилване на местното самоуправление и развитие на гражданското общество чрез създаване на квартални съвети в общината. *Отнася се към Принцип 1: «Честно провеждане на изборите, представителност и гражданско участие».*

Община Троян представя като добра практика иницирането и работата с обществените съвети към общината, които включват: кметските, кварталните и консултативните съвети. Съветите функционират на доброволен принцип. Общината иницира тяхното създаване и оказва експертна и организационна помощ на доброволците, които се включват в съветите. Съветите са форма на сътрудничество между общинска администрация и гражданите на общината по теми и проблеми от обществен интерес, касаещи всички жители или определени социални групи. Те имат консултативни, контролни и посреднически функции. Общината чрез свои експерти, създава кварталните съвети, като не спазва задължително териториалното разделение по квартали, а по-скоро усещането за общност в дадена част на града. Към април 2013 г. когато общината кандидатства за връчването на Етикета кварталните съвети са три, към ноември 2013 г. г-жа Донка Михайлова, кметът на общината, съобщи за още 10 новосъздадени квартални съвета в град Троян. Тя представи практиката за работата на общината с обществените съвети много въздействащо и убедително, като се спря подробно и на дейността на всеки от трите консултативни съвета към общината: съвет по образование и култура; съвет по икономическо развитие и съвет; съвет за младежка политика.

8. Община Търговище

Внедряване на система за ранно предупреждение за наводнения от 2008 г. *Отнася се за Принцип 3: “Компетентност и капацитет” и Принцип 8: “Иновации и отвореност към промени”.*

В общината за последните 120 години са регистрирани 20 големи наводнения с огромни материални щети. Последното наводнение с човешки жертви се е случило през 1914 г. – тогава загиват над 400 души. През 1995 – 700 души са евакуирани, 30 къщи са изцяло разрушени. Този повишен риск налага търсене на решения за ранно предизвестяване на

наводненията. Подготвителният етап по въвеждането на Локалната система за ранно предупреждение (ЛСРП) започва още през 1995 г. когато посолството на Република Франция предлага финансовата помощ и експертиза за изработване на общинска информационна система за управление на рисковете от наводнения. Проектът за изграждане на настоящата ЛСРП е реализиран от френската инженерингова фирма „СОГРЕА Консултанц“ и е финансиран от френската програма ФАЗЕП 714 (2007-2008). Системата има датчици за измерване нивото на реките и количеството на валежите. Чрез GPS, информацията се предава на компютър в кризисния щаб на общината, което позволява своевременна реакция на екипите. Системата осигурява превенция на риска от наводнение, чрез ранно предупреждение и възможност за реакция. Съоръженията в Търговище пазят и съседните общини Велики Преслав и Шумен. Освен предотвратяване на наводнения, ЛСРП също пести средства на общината за последващо справяне с щетите. Практиката беше представена на семинара в град Троян. Въпреки, че системата функционира вече 5 години в общината, тя все още е иновативна, тъй като се използва специфични технологии, които не са широко известни в страната. Нейното внедряване и поддържане е скъпо и системата би представлявала интерес за общини с много висок риск от наводнения.